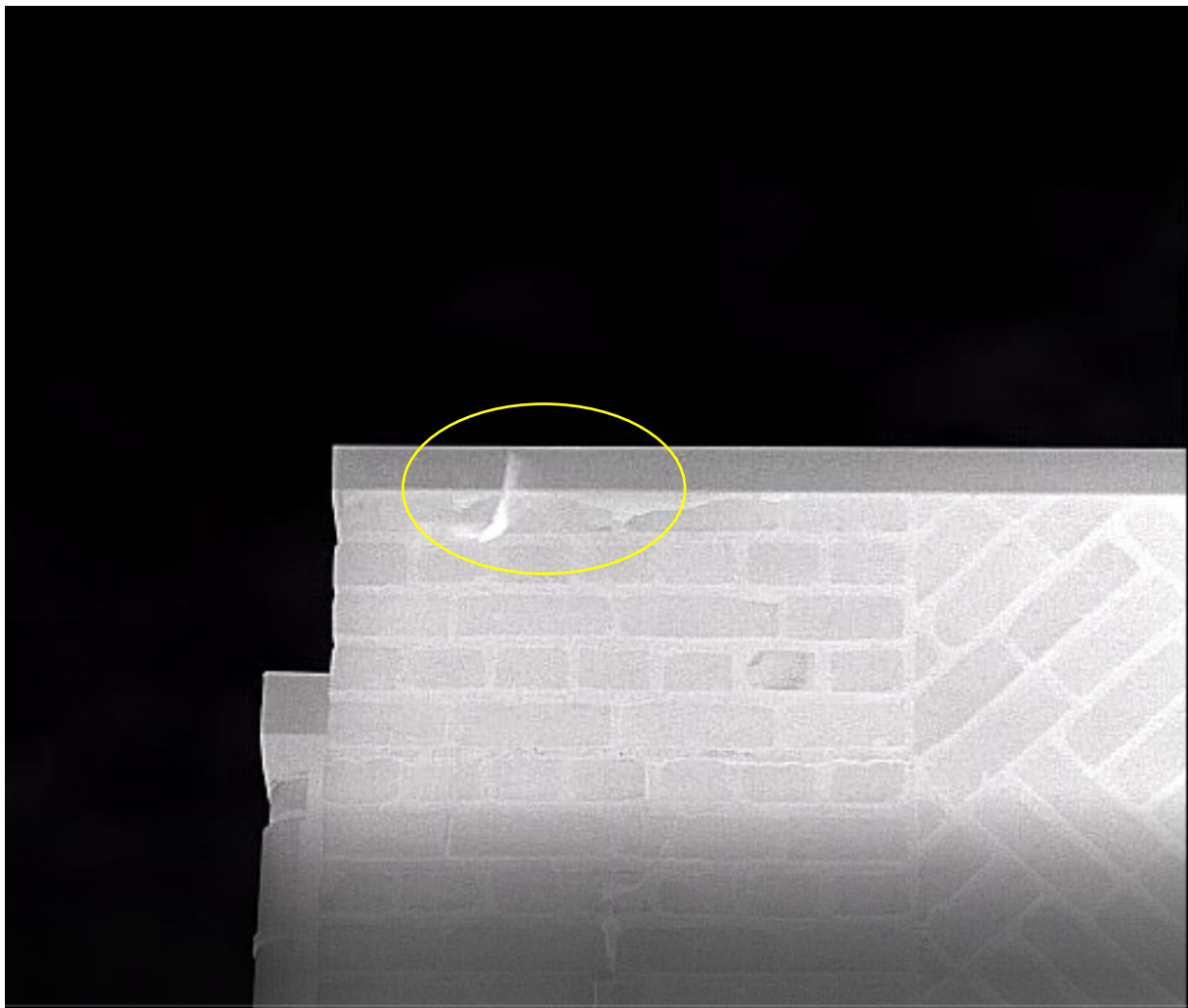

Nader onderzoek vleermuizen en overige jaarrond beschermde soorten Braakmanstraat 11 Middelburg

Projectnummer 210928
28 september 2021

Auteur
ing. S.J.M.P. Halters

Opdrachtgever
MorgenWonen
Postbus 370,
7460 AJ RIJSSEN

Inhoudsopgave

1	INLEIDING.....	3
2	METHODE.....	4
2.1	VLEERMUISONDERZOEK	4
2.2	JAARROND BESCHERMDE VOGELS ONDERZOEK	4
2.3	VELDBEZOeken EN OMSTANDIGHEDEN	5
3	RESULTATEN VELDONDERZOEKEN.....	6
3.1	BESCHRIJVING WAARNEMINGEN VLEERMUIZEN	6
3.2	WAARGENOMEN FUNCTIES VLEERMUIZEN	7
3.3	WAARNEMINGEN PER VLEERMUISSOORT	7
3.4	BESCHRIJVING JAARROND BESCHERMDE VOGELS	9
3.5	OVERIGE WAARNEMINGEN	10
3.6	MITIGATIE/COMPENSATIE	11
4	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	12
	LITERATUUR.....	13
BIJLAGE 1	WETTELIJK KADER	14

1 Inleiding

Naar aanleiding van de voorgenomen sloop en herontwikkeling van de locatie van bedrijfsterrein (met diverse bebouwing en bestrating en beperkt grazige vegetatie, naar woonwijk, aan de Braakmanstraat 11 te Middelburg, ofwel planlocatie is een nader onderzoek naar de aan- danwel afwezigheid van vleermuizen en jaarrond beschermde vogels uitgevoerd op deze locatie. Voor de voorgenomen sloop is een quickscan (Buijs Eco Consult, 2021) uitgevoerd waaruit blijkt dat diverse beschermde soorten in het plangebied en omgeving kunnen voorkomen (en evt. in het plangebied evt. beschermde functies voor deze soorten aanwezig kunnen zijn).

In dit kader is door de opdrachtgever de opdracht verstrekt om, onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid, gebruik en eventuele functies van vleermuizen, de jaarrond beschermde huismus, gierzwaluw en evt. kerkuil in het plangebied kaart te brengen.

Het onderzoek is toegespitst op het voorkomen van (m.n. gebouw bewonende) vleermuizen, huismus, gierzwaluw, dakbroeders (meeuwen) en uilen om daarmee de voorgenomen ontwikkeling (het slopen van de twee gebouwen en vervolgens nieuwbouw woonhuizen zorgvuldig te kunnen voorbereiden en realiseren (plangebied zie geel kader in figuur 1.1). Daarnaast is gekeken naar aanwezigheid van essentiële vliegroutes en/of essentieel foerageergebied, deze worden niet verwacht maar dit is bij de veldonderzoeken wel meegenomen.

Figuur 1.1. Ligging van de onderzochte locatie in rode contour (bron ondergrond: provincie Zeeland)

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de methode van onderzoek en werkwijze toegelicht. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van de veldbezoeken uitgewerkt en is de noodzakelijke maatregelen beschreven. In hoofdstuk 4 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

2 Methode

2.1 Vleermuisonderzoek

Het terrein is bezocht op diverse datums (zie tabel 1). Er is gebruik gemaakt van de batdetectoren Pettersson D240x, D230 waarbij met diverse veldbezoeken geluidsopnamen, behalve tijdens het eerste bezoek, zijn gemaakt door een of twee Songmeters SM4 BAT met GPS-logger. Opgenomen geluiden zijn geanalyseerd met de programma's BatSound en Kaleidoscope. Er is iedere ronde geïnventariseerd met twee ter zake deskundige waarnemers, door S.J.M.P. Halters, M. Klootwijk en/of R.J. Buijs van Buijs Eco Consult B.V. waarbij de panden op uitvliegers/invliegers zorgvuldig konden worden beoordeeld. Daarbij is gewerkt volgens het vleermuisprotocol 2021.

Mogelijk te verwachten soorten op de locatie waren:

- Gewone dwergvleermuis;
- Laatvlieger;
- Ruige dwergvleermuis;
- Grootoorvleermuis (spec);

En eventueel minder veelvuldig voorkomende soorten zoals:

- Meervleermuis;
- Watervleermuis;
- Rosse vleermuis;
- Franjestaart;
- Baardvleermuis (spec).

Tijdens de bezoeken is er aanvullend gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (FLIR E6/ Pulsar Helion XP50) en een krachtige zaklamp (Feniks) om aanwezige vleermuizen in hun bewegingen te kunnen volgen en/of als vaste opgestelde camera bij een vliegopening te dienen om zo minstens 75% van de aanwezige gevels te kunnen beoordelen. De veldbezoeken zijn merendeels uitgevoerd vanaf zonsondergang. Het tweede en derde bezoek is uitgevoerd vanaf 2 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst. Bij alle bezoeken is verder gezocht naar sporen van vleermuisactiviteit (keutels e.d. nabij mogelijke in- en uitvliegopeningen, afgebeten vlindervleugels) deze zijn niet waargenomen.

2.2 Jaarrond beschermde vogels onderzoek

Vooraf of na het veldonderzoek voor vleermuizen is tevens aandacht besteed aan verblijf/broedplaatsen en eventuele beschermde functies voor huismus, gierzwaluw en uilen (in bijzonder kerkuil). Voor huismus is verder beoordeeld of de groenstructuren aan de randen van de bebouwing gebruikt wordt als essentieel groen. Voor uilen is op basis van aanwezigheid en sporen (verse braakballen/krijtstrepen) beoordeeld of sprake is van een verblijf-/roestplaats in deze opstallen.

2.3 Veldbezoeken en omstandigheden

Tabel 2.1. Overzicht met bezoekdata, tijden en weersomstandigheden

Datum	Aanvangstijd	Eindtijd	Weer
28 mei 2021	20.45	23.45	15 °C, wind 2 Bft NNO, half tot zwaar bewolkt
5 juni 2021	03.20	06.30	13 °C, wind 2 Bft WNW, geheel bewolkt
23 juni 2021	20:50	23.50	19 °C, wind 2 Bft NNO, geheel bewolkt
12 juli 2021*	03.30	06.30	11 °C, wind 2 Bft OZO, geheel bewolkt
28 augustus 2021**	20:30-22.00	00.00 tot 02.00	17 °C, wind 3 Bft N, vrijwel geheel bewolkt
7 september 2021*/**	00.00	01:00	17 °C, wind 3 Bft Z, zwaar bewolkt
18 september 2021	21:30	23:30	15 °C, wind 2 Bft ONO, vrijwel geheel bewolkt
28 september 2021*	23:45	00.45	14 °C, wind 4 Bft Z, half tot zwaar bewolkt

Verklaring

- * Extra veldbezoek (mindere veldinspanning in tijd of bemensing aanvullend op vleermuisprotocol 2021)
 ** Veldbezoek voor uitsluiten winterzwermen

3 Resultaten veldonderzoeken

3.1 Beschrijving waarnemingen vleermuizen

De volgende soorten zijn meermaals en met zekerheid vastgesteld:

- **Gewone dwergvleermuis (PIPPIP);**
- Ruige dwergvleermuis (PIP NAT);
- Laatvlieger (EPTSER);
- Watervleermuis (MYODAU);

Van de vetgedrukte gewone dwergvleermuis zijn enkele verblijfplaatsen vastgesteld.

In onderstaande tabel 3.1 is een overzicht van de opgenomen en geanalyseerde geluidsbestanden weergegeven. Niet tijdens alle bezoeken zijn geluidsopnamen gedaan. Deze zijn met name gemaakt tijdens de ochtendbezoeken (beoordeling sociale geluiden bij invliegen/inzwermen) en tijdens de najaarsbezoeken om sociale geluiden (m.n. baltsroep) goed te kunnen vastleggen en indien nodig nadien te kunnen analyseren.

Tabel 3.1. Geluidsopnamebestanden per veldbezoek

Datum	PIPPIP	PIP NAT	EPTSER	MYODAU	Eindtotaal
20200528 1	143		2		145
20210528 2	115	2	1		118
20210605	27	1			28
20210623	22				22
20210712	62	2			64
20210824	183	8		1	192
20210918	90	3			93
Eindtotaal	642	16	3	1	662

Verklaring:

Waarneming is een geluidsopname op een bepaald moment: een vleermuis kan met rondjes vliegen als een exemplaar voor een grote hoeveelheid waarnemingen zorgen. Hoeveelheid waarnemingen zegt dus niet direct iets over het aantal voorkomende vleermuizen. De ruisopnamen zijn uit het overzicht gehouden. Noise is achtergrondgeluid van fietsen, auto's vogels/krekels/knaagdieren.

Tijdens het uitgevoerde vleermuisonderzoek zijn verschillende vleermuissoorten en verschillende gebruiksoorten van de gebieden (foerageren, vliegroute, en eventuele verblijfsplaatsen) bepaald. In onderstaande tekst is een beknopte toelichting gegeven van de verschillende functies die het plangebied (en de directe omgeving) vervult voor vleermuizen (en voor welke soorten). Vervolgens wordt ingegaan of deze functie vanwege de voorgenomen ontwikkeling wordt beperkt danwel deels komt te vervallen en welke maatregelen hiervoor nodig zijn om dit te compenseren/mitigeren.

3.2 Waargenomen functies vleermuizen

Ter plaatse van de te slopen opstallen zijn van gewone dwergvleermuis drie verblijfsfuncties waargenomen.

Daarnaast is buiten het plangebied maar binnen de looproutes van de veldbezoeken nog een andere verblijfplaats van gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze verblijfplaats valt buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.

In het plangebied is wisselende activiteit waargenomen. Het aanwezig groen is geen essentieel foerageergebied en/of een vliegroute. Wel wordt het water buiten het plangebied (die gelegen is tussen de Braakmanstraat en de Piet Heinstraat) gebruikt als een essentieel foerageergebied en is mogelijk tevens een vliegroute voor diverse vleermuissoorten.

3.3 Waarnemingen per vleermuissoort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort in Nederland en is overwegend een typische gebouwbewoner.

In de voorjaarsperiode is binnen het plangebied een groot zomerverblijf/kraamverblijf waargenomen. Gezien het snelle terugkeren van exemplaren na zonsondergang bij het eerste veldbezoek en de waargenomen sociale geluiden nabij deze uitvliegopening wordt aangenomen dat het om een kraamverblijf gaat. Hierbij zijn 23 exemplaren uitvliegend (voorbeeld, warmtebeeldfoto op titelpagina) en twee weer invliegend waargenomen.

Dit kraamverblijf is tijdens het voorjaar tijdens de vervolfbezoeken niet meer waargenomen. Wel is aan het einde van het kraamseizoen activiteit direct nabij het plangebied ook indicaties gedaan van een kraamverblijf direct nabij het plangebied (De Rutyerstraat). Tijdens dit laatste veldbezoek zijn 4 invliegende gewone dwergvleermuizen aan de oostzijde van het hoofdpand waargenomen.

Tot slot zijn in het najaar op twee locaties een/enkele uitvliegers waargenomen.

Ter plaatse van het andere gebouw zijn geen invliegers/uitvliegers of indicaties van aanwezige vleermuizen gedaan.

De locaties van alle waargenomen verblijfplaatsen tijdens de veldbezoeken zijn weergegeven in figuur 3.1.

Figuur 3.1 Waargenomen verblijfplaatsen in 2021 van gewone dwergvleermuis, in gele ster de kraamverblijfplaats in blauwe driehoek de zomer/paarverblijfplaatsen. De nummers geven het aantal in/uitvliegers aan. Het noordelijk van het plangebied gelegen water en omliggend groen is onderdeel van essentieel foerageergebied.

In het najaar zijn op diverse locaties waarnemingen gedaan van baltsroep van de gewone dwergvleermuis. Deze baltsroepen lijken te herleiden naar twee locaties binnen het plangebied (blauwe ster in figuur 3.1).

Tijdens de veldbezoeken zijn geen waarnemingen gedaan van winterzwermen. Gezien de bouw aard van de opstallen (slechts een deel is gebouwd in spouw en verder ontbreekt de massa van een groot meerlaags gebouw voor een stabiel winterklimaat) zijn deze op voorhand ook niet als potentiële locaties ingeschat. Massawinterverblijven kenmerken zich als een doorgaans groot gebouw van meerdere verdiepingen en veel inpandige ruimten die onderling voor vleermuizen bereikbaar zijn. Aan deze kenmerken voldoen de aanwezige opstallen niet. Wel is het mogelijk (niet volledig uit te sluiten) dat de verblijfplaatsen ook in milde winters gebruikt worden als incidentele verblijfplaats.

Ruige dwergvleermuis

Tijdens de veldbezoeken is in mindere mate de aanwezigheid van ruige dwergvleermuis waargenomen. Dit betreffen langs vliegende exemplaren.

Tijdens de bezoeken zijn geen (paar)verblijven op basis van baltsroep en/of in/uitvliegers geconstateerd. Dit geldt ook voor de rij populieren aan de zuidwestzijde van het plangebied. Deze hoofdzakelijk boom bewonende soort kan naast in bomen ook paarverblijven in bebouwing hebben. Met behulp van de warmtebeeldcamera is verder gezocht naar een mogelijke roepposten/verblijven, deze zijn in het plangebied niet waargenomen. Omdat dit een migrerende soort betreft heeft een aanvullende laat najaarsbezoek plaatsgevonden om late bezetting van een paarverblijfplaats te kunnen uitsluiten.

Laatvlieger

De laatvlieger is bekend als een typische gebouwbewoner. Deze soort is enkel langs vliegend en foeragerend (boven het open water ten noorden van de Braakmanstraat) waargenomen. Gezien de beperkte aard van de waarnemingen tijdens slechts een bezoek, heeft de soort geen binding met het plangebied. In de geluidsopnamen wordt dit verder bevestigd doordat de opnamen niet in uitdanwel invliegperiodes zijn gemaakt.

Watervleermuis

De watervleermuis, een typische boombewoner, is eenmaal op de geluidsopnamen maar visueel en met de vleermuisdetector meerdere malen (vliegend boven het open water ten noorden van de Braakmanstraat) waargenomen.

3.4 Beschrijving jaarrond beschermde vogels

Huismus

Tijdens de veldbezoeken zijn ter plaatse van het plangebied geen essentiële functies voor huismussen waargenomen. Ook de groene structuren in het plangebied zijn geen onderdeel van essentieel groen.

Wel zijn huismussen aanwezig buiten het plangebied, hier zijn zowel tijdens de quickscan als tijdens het nader onderzoek huismussen waargenomen. Deze huismussen zijn buiten de invloedzone van het geplande planvoornemen aanwezig.

Figuur 3.2 locatie huismussen in geel

Gierzwaluw

Tijdens alle voorjaarsbezoeken is aandacht besteed aan aanwezigheid van gierzwaluw. Deze zijn enkel hoog overvliegend waargenomen. Gierzwaluwen zijn binnen het plangebied niet aanwezig.

Kerkuil

Alle opstallen waren tijdens de terreinbezoeken geheel afgesloten en zijn geen sporen aangetroffen van kerkuil (dit komt overeen met de bevindingen tijdens de quickscan). Tijdens de veldbezoeken is ook geen aanwezigheid van kerkuil waargenomen. Het plangebied bevat geen beschermde functies voor kerkuil (of andere uilen).

Dakbroeders

Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar is tevens aandacht besteed aan het eventueel aanwezig zijn van dakbroeders (meeuwen). Deze zijn ter plaatse niet aanwezig. Wel is opgevallen dat ter plaatse van de westelijk gelegen flats veelvuldig meeuwen zijn aangetroffen (die arriveren na zonsopkomst). Vermoedelijk worden deze daar met enige regelmaat gevoerd.

3.5 Overige waarnemingen

Tijdens de voorjaarsveldbezoeken zijn enkele algemene broedvogels waargenomen (zoals o.a. merel, turkse tortel en houtduif). Deels broeden deze buiten het plangebied (in de omliggende tuinen) danwel in de groene perceel afscheiding. Bij werkzaamheden aan groene elementen is aandacht voor deze algemene broedvogels noodzakelijk. Boerenzwaluwen zijn verder niet broedend waargenomen (tijdens alle bezoeken was er ook geen toegang tot de opstallen).

3.6 Mitigatie/compensatie

Binnen het plangebied is tijdens één veldbezoek een -vermoedelijk- kraamverblijf van gewone dwergvleermuis binnen het plangebied waargenomen. Deze is tijdens de opvolgende bezoeken niet meer vastgesteld. Verder is in de voorjaars/zomerperiode een zomerverblijf van 4 exemplaren waargenomen. Tijdens de najaarsperiode zijn op twee locaties enkele uitvliegers waargenomen (2 locaties 2 exemplaren). Hier zijn ook baltsroep van gewone dwergvleermuis gehoord/opgenomen; waardoor op deze locatie vermoedelijk sprake is van paarverblijven.

Overige verblijfplaatsen van andere soorten of andere beschermde functies voor vleermuizen zijn binnen het plangebied niet waargenomen. Het is mogelijk dat de waargenomen verblijfplaatsen in milde winters ook gebruikt kunnen/zullen worden als verblijfplaats, al is dit gezien de incidentele aard van de waarnemingen van de aanwezige exemplaren in het najaar en de bouwaard van de opstallen niet het meest waarschijnlijk.

Er is voor dit plangebied sprake van verplichte mitigatie en/of compensatie als gevolg van de voorgenomen herontwikkeling voor vleermuizen. Voor het mogen uitvoeren van sloop en herontwikkeling dient een ontheffing soortbescherming Wet natuurbescherming te worden aangevraagd, waarin het mogen verwijderen (door sloop) van de verblijfplaatsen, en het verstoren van de gewone dwergvleermuis en de wijze van compensatie en mitigatie (incl. planning) nader dient te worden uitgewerkt.

4 Conclusies en aanbevelingen

Vleermuizen

Op en nabij de locatie is de aanwezigheid van vier vleermuissoorten aangetroffen; gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis.

De gewone dwergvleermuis is een vooral object/gebouw bewonende soort. Voor deze soort zijn in het plangebied tijdens de veldbezoeken ook een verblijfplaats aangetroffen (in het hoofdgebouw); een vermoedelijk kraamverblijf binnen het plangebied van 23 exemplaren. Verder is een zomerverblijf van 4 exemplaren gewone dwergvleermuis aan de oostzijde van het hoofdgebouw vastgesteld. In het najaar zijn op twee plaatsen paarverblijven vastgesteld. In totaal zijn op drie locaties vleermuisverblijven/functies vastgesteld. Mogelijk worden deze verblijfplaatsen ook in milde winters als verblijfplaats gebruikt. Signalen en kenmerken van de bebouwing binnen het plangebied als (massa)winterverblijfplaats zijn niet waargenomen.

De overige waargenomen vleermuissoorten zijn vooral langs- en overvliegend en zonder binding met het plangebied waargenomen. Binnen het plangebied zijn geen essentiële vliegroutes, of foerageergebied aanwezig.

Jaarrond beschermde vogels

Binnen het plangebied zijn geen beschermde functies voor huismus waargenomen. De huismus is wel buiten het plangebied aanwezig: deze functies blijven na het planvoornemen aanwezig. Van kerkuil en gierzwaluw zijn geen broed (en/of roest)plaatsen vastgesteld. Ook dakbroeders (zoals zilverbreeuw) zijn binnen het plangebied niet vastgesteld.

Resume

Voor de voorgenomen ontwikkeling is het noodzakelijk om een ontheffing soortbescherming Wet natuurbescherming aan te vragen, voor de soort gewone dwergvleermuis. Voor zowel het mogen vernietigingen van (in ieder geval diverse) verblijfplaatsen, als verstoren van exemplaren. Voor overige vleermuissoorten, huismus, gierzwaluw, kerkuil en dakbroedende meeuwen zijn in 2021 geen beschermde functies binnen het plangebied aangetoond. Wel zijn enkele van deze soorten (vermoedelijk) in de omgeving van het plangebied aanwezig. Met het planvoornemen gaan echter geen beschermde functies verloren.

Om de weg te vallen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis te compenseren dienen alternatieve verblijfplaatsen te worden gerealiseerd.

Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is een uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Literatuur

Buijs Eco Consult, 20210312 Ecologische Quicksan Wet natuurbescherming Braakmanstraat 11 Middelburg

Dietz C. en Kieffer A. Veldgids Vleermuizen van Europa, (Nederlandse vertaling) (KNNV-uitgeverij, Zeist 2017)

Limpens, H, Mostert K, Bongers W. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997)

Kennisdocument gewone dwergvleermuis

Kennisdocument ruige dwergvleermuis

www.KNMI.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net

www.zeeland.nl

Bijlage 1 Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. Per 01/01/2017 zijn beide onderdelen (en de Boswet) geïntegreerd in de Wet natuurbescherming (Wn).

Gebiedsbescherming

In de Natura 2000 gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijngebied (Voorheen Speciale beschermings Zones, Sbz's) opgenomen.

Globaal kan worden gesteld dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebied specifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Soortbescherming

De soortbescherming is per 01/01/2017 ook opgenomen in de Wet natuurbescherming. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit deze kennis dienen plannen e projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

Onder de werking van de soortbescherming vallen circa 930 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren, vogels, amfibieën, en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt bovendien de algemene zorgplicht (art. 1.11).

Volgens de Wet natuurbescherming mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden gedood, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield. Habitatrichtlijnsoorten mogen tevens niet opzettelijk worden verstoord. Beschermde planten mogen niet opzettelijk van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Wn) staan vernoemd in onderstaand kader.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Wn)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Ministerie van Economische Zaken

De werkingssfeer van de Wet natuurbescherming is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft de beschermde soorten **overal** in Nederland bescherming.

In o.a. artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbeschermingswet worden de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden weergegeven. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de ontheffing- of vrijstelling (zoals werken met een goedgekeurde gedragscode) hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied.

- **Beschermde soorten – met (Provinciale) vrijstelling:**
Voor deze soorten geldt een vrijstelling van een of meerdere verbodsbepalingen (zoals bijvoorbeeld het vangen van dieren en/of het vernielen van vaste verblijfsplaatsen). Voor deze soorten is derhalve in veel gevallen geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Wet natuurbescherming uitgaat.
Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft over het algemeen (en dus per Provincie verschillend) onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de woelrat, de egel, konijn, ree en vos, algemene amfibiesoorten, waaronder de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

- Overige 'nationaal beschermde' soorten:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een mogelijkheid voor ontheffing, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

Voor deze soorten is derhalve een ontheffing nodig of kan gewerkt worden met een goedgekeurde gedragscode. Soorten die vallen onder dit nationale beschermingsregime vallen betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals das, boommarter, algemene amfibieën en reptielen alpenwatersalamander, hazelworm, flora als schubvaren en bokkenorchis en vissoorten waaronder de grote modderkruiper. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

- Habitatrichtlijnsoorten:

Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Tot dit beschermingsregime horen o.a. alle vleermuissoorten, de bever, otter, noordse woelmuis, verschillende amfibiesoorten waaronder rugstreeppad en kamsalamander.

- Vogelrichtlijnsoorten:

Alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling ook geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

Zorgplicht

Voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor onbeschermde en beschermde soorten die zijn vrijgesteld geldt wel de ook 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermde gebieden en in het wild voorkomend plant en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en diersoorten als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een locatie in die periode bouwrijp wordt gemaakt, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daaropvolgende voorjaar probleemloos worden gewerkt. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren of amfibieën die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen genomen te worden om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen of terreindelen af te zetten en het werk ter plaatse stil te leggen). Ecologische begeleiding kan hierin voorzien.